

NOTAT

Spildevandsselskabernes klimatilpasning 2021-2023

Det regner mere og kraftigere i Danmark. For at forebygge og afbøde de afledte skader stiger antallet af klimatilpasningsprojekter gennemført af spildevandsselskaberne og dermed også omkostningerne forbundet med projekterne.¹

- *Alle beløb i dette notat er opgjort i 2022-priser. Der er anvendt de samme prisindeks som anvendes til priskorrektion af indtægtsrammerne.*
- *De idriftsatte reale anlægsinvesteringer forbundet med spildevandsselskabernes klimatilpasningsprojekter blev mere end fordoblet fra 312 mio. kr. i 2021 til 665 mio. kr. i 2023.*
- *De samlede årlige omkostninger til projekter idriftsat siden 2021 voksede fra 14 mio. kr. i 2022 til 44 mio. kr. i 2024.*
- *Idriftsatte projekter, der kan håndtere op til hhv. 5 og 100 års regnhændelser, er de mest udbredte, målt i anlægsinvesteringer.*
- *87 pct. af anlægsinvesteringerne forbundet med de idriftsatte projekter er foretaget i København og omegn samt i Aarhus, hvor ca. 1/3 af befolkningen er samlet.*

I det følgende redegøres for spildevandsselskabernes klimatilpasningsindsats i 2021-2023 på grundlag af indberettede oplysningerne fra spildevandsselskaberne. Baggrunden for opgørelsen af klimatilpasningsindsatsen er beskrevet i Boks 1 sidst i notatet.

Projekter idriftsat i 2021-2023 indebar anlægsinvesteringer på omkring 1,4 mia. kr.

Spildevandsselskaberne har i 2021-2023 idriftsat 72 klimatilpasningsprojekter. På to år er de idriftsatte anlægsinvesteringer således fordoblet, jf. **Figur 1.**²

¹ Klimatilpasningsprojekter er 1) projekter, der har som hovedformål at forhøje serviceniveauet i forhold til håndtering af tag- og overfladevand eller reducere skadesomkostningerne i et område, som skyldes oversvømmelse fra regnvandskloaker eller kloaker med en blanding af regn- og spildevand og 2) projekter, hvor et område nykloakeres til et højere serviceniveau for håndtering af tag- og overfladevand end en 5-års regnhændelse i et separatkloakeret område eller en 10-års regnhændelse i et fælleskloakeret område.

² Der er i 2021 og 2022 ét projekt i hvert år, som ikke har indeholdt anlægsinvesteringer. I 2023 er der to projekter, som ikke har indeholdt anlægsinvesteringer.

Dato: 27. november 2024

Sag:

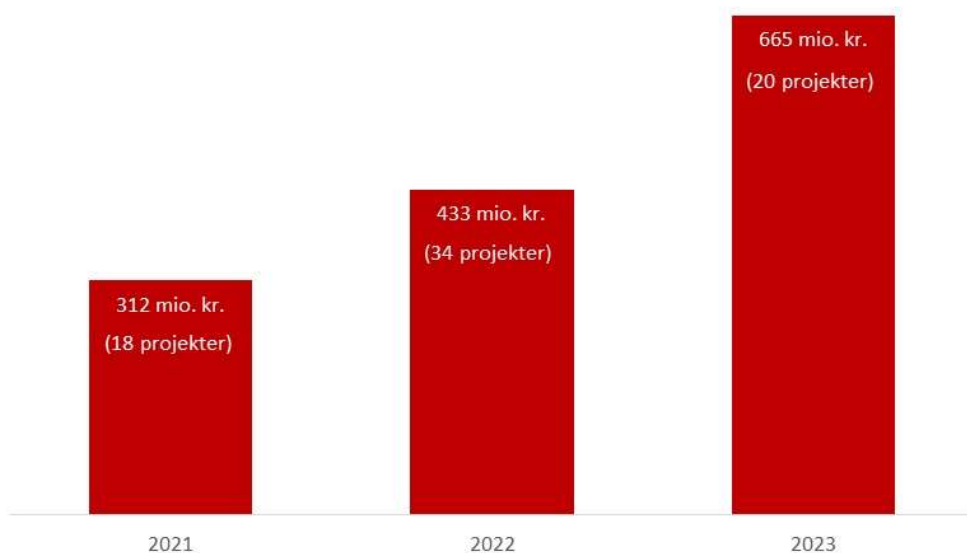
Sagsbehandler: LAGU

**KONKURRENCE- OG
FORBRUGERSTYRELSEN**

ERHVERVS MINISTERIET

Figur 1: Anlægsinvesteringer i klimatilpasning

Samlede anlægsinvesteringer i mio. kr. og antal projekter, 2022-priser

Anm.: Selskaberne har indberettet oplysninger om idriftsatte projekter. Selskaberne har selv afgrænset, hvad der betegnes som et projekt. Projekterne kan indeholde anlægsinvesteringer foretaget i flere år frem til idriftsættelsen. I 2024 indberettede selskaberne to ekstra projekter, som de idriftsatte i 2022. Antallet af idriftsatte projekter i 2022 er derfor revideret fra 32 til 34 projekter.

Kilde: Spildevandsselskabernes indberetning af oplysninger om idriftsatte klimatilpasningsprojekter samt egne beregninger.

Til sammenligning var spildevandsselskabernes økonomiske rammer samlet ca. 9,5 mia. kr. i 2023.³ De gennemsnitlige anlægsinvesteringer pr. projekt har været mellem 13 mio. kr. og 33 mio. kr. i 2021-2023.

Klimatilpasningsprojekter omfatter fx etablering af skybrudsledninger og -bassiner, nedsækning af arealer og adskillelse af regn- og spildevand i kloaknettet (separatkloakering).

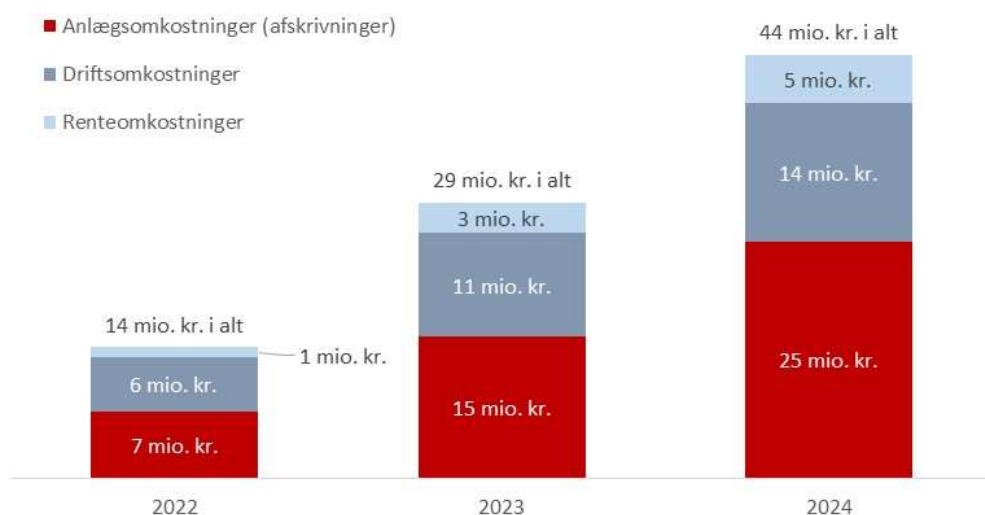
Klimatilpasningsprojekterne indebærer årlige omkostninger

Anlægsinvesteringerne afskrives over en længere årrække og de årlige omkostninger er derfor anderledes end investeringsudgiften. De samlede årlige omkostninger forbundet med klimatilpasningsprojekter er vokset fra 14 mio. kr. i 2022 til 44 mio. kr. i 2024, jf. **Figur 2**.

³ Vandselskaberne er naturlige monopoler, hvor forbrugerne ikke kan vælge et andet vandselskab. Derfor er selskaberne underlagt økonomisk regulering. Reguleringen er baseret på økonomiske rammer. De økonomiske rammer er et loft over de større drikkevands- og spildevandsselskabers indtægter. De økonomiske rammer justeres blandt andet med tillæg til nye opgaver, pristalskorrektion, der tager højde for udvikling i prisniveau, samt effektiviseringskrav, der har til formål at efterligne et konkurrencepres med henblik på at understøtte en effektiv vandsektor.

Figur 2: De årlige omkostninger forbundet med klimatilpasningsprojekter idriftsat i 2021 og frem

Omkostninger fordelt efter type, mio. kr., 2022-priser

Anm.: Anlægsomkostninger (afskrivninger) opgøres ved at dele anlægsinvesteringen i 2022-priser med den forventede levetid på projektet, som selskaberne har indberettet. De årlige drifts- og renteomkostninger stammer fra selskabernes indberetninger. Drifts- og renteomkostningerne kan over tid variere fra de oplyste omkostninger på indberetningstidspunktet. Det er til opgørelsen af figuren lagt til grund, at omkostningerne til projekterne starter i året efter idriftsættelsen, hvilket blandt andet skyldes, at projekterne i nogle tilfælde først idriftsættes ved udgangen af idriftsættelsesåret.

Kilde: Spildevandsselskabernes indberetning af idriftsatte klimatilpasningsprojekter samt egne beregninger.

I 2024 udgør afskrivninger på anlægsinvesteringerne 56 pct. af omkostningerne, svarende til 25 mio. kr., mens driftsomkostninger og renteomkostninger udgør hhv. 33 pct. (14 mio. kr.) og 11 pct. (5 mio. kr.). Omkostningerne til klimatilpasning dækkes helt overvejende af vandforbrugerne gennem vandtaksterne, der kan stige som følge af tillæg til selskabernes økonomiske rammer.

I forbindelse med, at der foretages nye investeringer, og der sættes flere klimatilpasningsprojekter i drift, vil selskabernes årlige omkostninger stige. Opgørelsen indeholder ikke omkostninger til spildevandsselskabernes klimatilpasning, der er idriftsat inden 2021.

Generelt medfører klimatilpasningsprojekterne årlige omkostninger relateret til den løbende drift, og projekterne indebærer renteomkostninger, hvis selskaberne har optaget lån til finansiering af projekterne. Disse omkostninger kommer ud over de årlige afskrivninger på investeringerne, der opgøres som anlægsinvesteringen fordelt over aktivets forventede levetid og

afspejler den løbende brug af klimatilpasningsanlægget gennem dets levetid. Selskabernes årlige omkostninger udgøres således af anlægsomkostninger (afskrivninger) samt drifts- og renteomkostninger.⁴

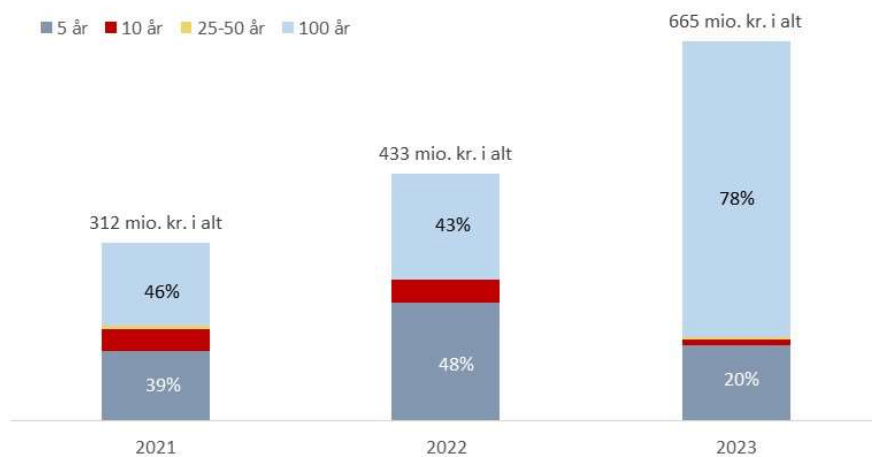
Klimatilpasningsprojekterne skal oftest håndtere regnhændelser, der forventes hvert 5. eller hvert 100. år

Klimatilpasningsprojekternes *serviceniveau* er et udtryk for, hvor voldsom en regnhændelse de kan håndtere. Hvis serviceniveauet fx er 100 år, kan projektet håndtere en regnhændelse, der forventet set finder sted én gang i løbet af en 100-årig periode. I både 2021, 2022 og 2023 er 5- og 100-års serviceniveauer de mest udbredte målt i anlægsinvesteringer.

I 2023 var 78 pct. af anlægsinvesteringerne i projekter med et serviceniveau på 100 år, mens 20 pct. var i projekter med et serviceniveau på 5 år. De resterende 2 pct. var i projekter med serviceniveauer mellem 10 og 50 år, jf. **Figur 3**. Det er en ændring fra 2021 og 2022, hvor projekter med serviceniveauer på 100 år udgjorde lige under halvdelen af anlægsinvesteringer i de idriftsatte klimatilpasningsprojekter. Skiftet skyldes, at der i 2023 er sat enkelte projekter i drift i København med meget høje anlægsinvesteringer og et serviceniveau på 100 år.

Figur 3. Større andel af anlægsinvesteringer til projekter med serviceniveau på 100 år i 2023

Anlægsinvesteringer fordelt på serviceniveau målt i år, 2022-priser

Anm.: Serviceniveau angiver den forventede hyppighed målt i år for en oversvømmelse efter klimatilpasningsindsatsen er idriftsat.

Kilde: Spildevandsselskabernes indberetning af idriftsatte klimatilpasningsprojekter samt egne beregninger.

⁴ Renteomkostninger er opgjort som gennemsnitlige renteomkostninger og eventuelle øvrige finansielle omkostninger pr. år fordelt ligeligt gennem anlæggets levetid.

Klimatilpasningsprojekter med lavere serviceniveau er ikke nødvendigvis billigere end projekter med højere serviceniveau. Det kan blandt andet skyldes, at projekter med serviceniveau på 5 år oftere har til formål at adskille regn- og spildevand i kloakledningerne (separatkloakering). Disse projekter kan dække store geografiske områder, hvilket ofte vil være forbundet med forholdsvis store anlægsinvesteringer. Til sammenligning omfatter projekter med et serviceniveau på 100 år ofte etablering af fx forsinkelsesveje og bassiner, som ikke nødvendigvis har samme geografiske omfang, og derfor ikke nødvendigvis er forbundet med lige så høje anlægsinvesteringer per projekt.

I perioden 2021-2023 havde et gennemsnitligt projekt med et serviceniveau på 5 år en anlægsinvestering på 26 mio. kr., mens et gennemsnitligt projekt med et serviceniveau på 100 år havde en anlægsinvestering på 25 mio. kr.

Klimatilpasningen foregår i høj grad i de store byer

Klimatilpasningen foregår primært i København og omegn samt i Aarhus Kommune, hvor 50 ud af 72 projekter er idriftsat i 2021-2023.⁵ De 50 projekter har højere anlægsinvesteringer i gennemsnit og har en samlet anlægsinvestering på 1,2 mia. kr. af de samlede anlægsinvesteringer i 2021-2023 på omkring 1,4 mia. kr., svarende til 87 pct. Til sammenligning bor ca. 30 pct. af befolkningen i disse geografiske områder (pr. 1. januar 2024).

Kommunerne medfinansierer anlægsinvesteringer til klimatilpasningsprojekter for 7 mio. kr. i 2023

Af de 20 projekter, som blev sat i drift i 2023, indeholder 4 projekter medfinansiering af anlægsinvesteringer ud over spildevandsselskabernes anlægsinvesteringer. I alle 4 projekter kom medfinansieringen fra kommunen. De 4 projekters samlede anlægsinvesteringer var 50 mio. kr., hvoraf 43 mio. kr. blev finansieret af spildevandsselskaberne og 7 mio. kr. blev finansieret af kommunen.

Ud over anlægsinvesteringerne medfører de fire medfinansieringsprojekter årlige drifts- og renteomkostninger m.v. på ca. 1,9 mio. kr. fra og med 2024. Heraf betaler spildevandsselskaberne ca. 1,7 mio. kr. og kommunen 0,2 mio. kr.

⁵ København og omegn er afgrænset til de spildevandsselskaber som er hjemmehørende i følgende kommuner: København, Frederiksberg, Dragør, Tårnby, Albertslund, Ballerup, Brøndby, Gentofte, Gladsaxe, Glostrup, Herlev, Hvidovre, Høje-Taastrup, Ishøj, Lyngby-Taarbæk, Rødovre samt Vallensbæk. Afgrænsningen er baseret på Danmarks Statistiks geografiske inddeling af Danmarks regioner, landsdele og kommuner (NUTS_V1_2007).

Boks 1: Politisk aftale fra 2020 ændrede reglerne for spildevandsselskabernes klimatilpasning

Der blev i maj 2020 indgået politisk aftale om spildevandsselskabers klimatilpasning.⁶ De nye regler indebærer blandt andet, at klimatilpasningsprojekter skal være omkostningseffektive og under visse betingelser tilpasset til et samfundsøkonomisk hensigtsmæssigt niveau.⁷ Det har til formål at bidrage til, at forbrugerne beskyttes mod unødigt høje vandpriser. Reglerne trådte i kraft i januar 2021. Sammen med de ændrede regler trådte en overgangsordning for klimatilpasningsprojekter i kraft. Den indebærer, at spildevandsselskaberne indtil 1. januar 2027 kan gennemføre klimatilpasningsprojekter efter de tidligere regler⁸, hvis de lever op til nogle betingelser og har anmeldt projektet til Vandsektortilsynet den 15. april 2021. For projekter som gennemføres på overgangsordningen er der ikke krav om samfundsøkonomisk hensigtsmæssighed og omkostningseffektivitet.

Det følger også af den politiske aftale, at Vandsektortilsynet årligt skal opgøre nøgletal, som gør det muligt at belyse spildevandsselskabernes klimatilpasningsindsats, herunder blandt andet eventuelle risici for overinvesteringer eller barrierer for en hensigtsmæssig klimatilpasning. Vandsektortilsynet har i 2022, 2023 og 2024 indhentet oplysninger fra spildevandsselskaberne om de klimatilpasningsprojekter, selskaberne har sat i drift året inden.

Oplysningerne omhandler de klimatilpasningsprojekter, som spildevandsselskaberne helt eller delvist har finansieret, uagtet om dette har givet direkte anledning til en forhøjelse af selskabets indtægtsramme eller ej. Oplysningerne vedrører økonomiske forhold samt en række øvrige oplysninger, herunder fx om projekternes specifikke formål, deres forventede levetid samt geografiske placering.

⁶ Aftalepartierne er Socialdemokratiet, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Dansk Folkeparti, Venstre, Det Konservative Folkeparti og Liberal Alliance. Aftalen ligger her: [Aftale om spildevandsselskabers klimatilpasning \(kfst.dk\)](https://www.kfst.dk/da/om-kfst/afsaetninger/afsaetning-om-spildevandsselskabers-klimatilpasning)

⁷ Jf. BEK nr. 2275 af 29. december 2020 (omkostningsbekendtgørelsen) § 3, stk. 3 og 4.

⁸ Jf. BEK nr. 159 af 26. februar 2016: "Bekendtgørelse om spildevandsforsyningselskabers medfinansiering af kommunale og private projekter vedrørende tag- og overfladevand".